

Національна академія аграрних наук України
Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН
Рада молодих вчених НААН
Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН
Панфільська дослідна станція ННЦ «Інститут землеробства НААН»
Дослідна станція лікарських рослин
Інституту агроекології і природокористування НААН

Історія освіти, науки і техніки в Україні

матеріали XI Всеукраїнської конференції
молодих учених та спеціалістів,

ПРИСВЯЧЕНОЇ:

*85-річчю Національної академії аграрних наук України,
віковим ювілеєм появи Панфільської дослідної станції ННЦ «Інститут
землеробства НААН», Дослідної станції лікарських рослин Інституту
агроекології і природокористування НААН, 150 річчю від дня народження
видатного вченого-агробіолога, одного із дієвих організаторів академічної
науки – професора С.Л. Франкфурта, «Міжнародному року зернобобових»,
оголошеному рішенням Генеральної Асамблеї ООН, 15-річчю створення
Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки ННСТБ НААН
й 10-річчю виходу електронного наукового фахового видання —
міжвідомчого тематичного збірника «Історія науки і біографістика»*

16 травня 2016 р.

Вінниця–2016

УДК 93/94:37:001:63+62(477)(043)
ББК 63.3:72+3ф(4 Укр)

Історія освіти, науки і техніки в Україні : матеріали XI Всеукр. конф. молодих учених та спеціалістів, присвяч. 85-річчю Нац. акад. аграр. наук України, віковим ювілеєм появи Панфільської дослід. ст. ННЦ «Ін-т землеробства НААН», Дослід. ст. лікарських рослин Ін-ту агроекології і природокористування НААН, 150 річчю від дня народж. проф. С. Л. Франкфурта, «Міжнар. року зернобобових», оголошеному рішенням Генеральної Асамблеї ООН, 15-річчю створення Ін-ту історії аграр. науки, освіти та техніки ННСГБ НААН й 10-річчю виходу електрон. наук. фак. вид. – міжвід. темат. зб. «Історія науки і біографістика», 16 трав. 2016 р., м. Київ / Нац. акад. аграр. наук України ; Нац. наук. с.-г. б-ка НААН ; Ін-т кормів та сіл. госп-ва Поділля НААН [та ін.]; редкол.: В. А. Вергунов, О. П. Анікіна, А.С. Білоцерківська [та ін.]. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 394 с.

У збірнику представлено матеріали XI Всеукраїнської конференції молодих учених та спеціалістів з питань історії освіти, науки і техніки в Україні. Опубліковані праці є результатом досліджень із питань: 1) загальні питання становлення та розвитку вітчизняної науки, освіти і техніки; 2) прогностичні перспективи й розв'язання актуальних завдань з виробництва, зберігання і використання зернобобових культур, створення інновацій та широке впровадження їх в агропромислове виробництво; 3) еволюція галузевої думки в землеробстві України: історія і сучасність; 4) проблеми організації наукового забезпечення галузі лікарського рослинництва; 5) інформаційно-бібліотечне супроводження науково-освітнього галузевого процесу.

УДК 93/94:37:001:63+62(477)(043)
ББК 63.3:72+3ф(4 Укр)

РЕДКОЛЕГІЯ:

Голова: **Вергунов В.А.**, д-р с.-г. наук, член-кореспондент НААН.

Секретарі: **Анікіна О.П.**, канд.іст.наук, **Білоцерківська А.С.**, канд.іст.наук.

Члени редколегії:

Бородай І.С., д-р. іст. наук, с.н.с.;

Бородін С.В., канд.техн.наук;

Горбань Ю.А., д-р. іст. наук, професор;

Грищенко Т.Р., канд. іст. наук, с.н.с.;

Капралюк О.В., канд.с.-г.наук, с.н.с.;

Коваленко Н.П., д-р. іст. наук, с.н.с.;

Коломієць Н.Д., канд.с.-г.наук, с.н.с.;

Кучер В.І., д-р іст. наук, професор;

Пашиківська О.А., канд. іст. наук, с.н.с.;

Рижук С.М., д-р с.-г. наук, професор, член-кореспондент НААН;

Тарабрін О.Є., д-р с.-г. наук, професор;

Татарчук Л.М., канд. іст. наук;

Уткін О.І., д-р. іст. наук, професор;

Черниш О.О., кан.іст.наук, с.н.с.;

Шевченко В.Ф., д-р. іст. наук, професор;

Шелепов В.В., д-р с.-г.наук, професор;

Щебетюк Н.Б., канд. іст. наук, с.н.с.

Друкується згідно рішення вченої ради:

*Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН
(протокол № 4 від 28 квітня 2016 р.)*

**ПРОВЕДЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ТА ВИДАННЯ
ЗБІРНИКА МАТЕРІАЛІВ ЗДІЙСНЕНО ЗА ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ:**

ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

(перший заступник голови правління академік НААН, Герой України Мельник Ю.Ф.)

© ННСГБ НААН

УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА НУТУ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ МІНЕРАЛЬНОГО УДОБРЕННЯ, ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ ТА ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ РОСЛИН

Єремко Л.С.

*Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова
Інституту свинарства і АПВ НААН (м. Полтава)*

Забезпечення населення продуктами харчування, галузі тваринництва – високобілковими повноцінними кормами є однією з ключових проблем агропромислового комплексу України.

Основним джерелом збалансованого за амінокислотним складом екологічно безпечного білка є зернобобові культури, серед яких значний інтерес для сільськогосподарського виробництва має вирощування нуту, що характеризується холодостійкістю, посухостійкістю, стійкістю проти хвороб і шкідників.

Рослини даної культури здатні вступати у симбіоз з бульбочковими бактеріями виду *Rhizobiumsymplex* і шляхом біологічної азотфіксації засвоювати з атмосфери за період вегетації від 80 до 150 кг/га азоту [1].

Важливе значення у даному процесі мають фізіологічний стан і умови розвитку рослин, вірулентність і активність бактерій, а також відповідність генотипів макро- і мікросимбіонту.

В основі життєдіяльності рослинного організму лежить велика кількість реакцій обміну, як із зовнішнім середовищем, так і у самій клітині, між клітинами та органами. Збалансоване надходження макро- і мікроелементів забезпечує послідовність і взаємозв'язок усіх біологічних реакцій та фізіологічних функцій організму, що визначають продуктивність рослин і якість урожаю [2].

Мета роботи – визначення ефективності застосування мінеральних добрив, мікродобрива Альфа Гроу для позакореневого підживлення рослин та біологічного препарату комплексної дії Ризогумін у агротехнічному процесі вирощування нуту.

Дослідження проводилися на дослідному полі Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М.І. Вавилова Інституту свинарства і АПВ НААН України згідно з методикою польового дослідження Б.О. Доспехова [3].

Результати дослідження свідчать, що інокуляція насіння, внесення мінеральних добрив, позакореневе підживлення рослин мікродобривом сприяли стимуляції ростових процесів, покращували умови фотосинтетичної і симбіотичної діяльності, що позитивно позначилося на формуванні параметрів продуктивності.

Найбільш ефективним у цьому відношенні виявилось проведення інокуляції насіння та позакореневого підживлення рослин на фоні мінерального удобрення $N_{20}P_{60}K_{82}$ (табл. 1).

В середньому за 3 роки досліджень приріст урожайності зерна нуту щодо контролю від внесення мінеральних добрив становив – 0,29–0,42 т/га, інокуляції насіння – 0,19 т/га, поєднання інокуляції насіння і мінерального удобрення – 0,39–0,52 т/га, позакореневого підживлення рослин – 0,21 т/га, поєднання інокуляції насіння і позакореневого підживлення рослин – 0,29 т/га, поєднання мінерального удобрення, інокуляції насіння і позакореневого підживлення рослин - 0,51–0,62 т/га.

Таблиця 1

Урожайність зерна нуту залежно від рівня мінерального удобрення, інокуляції насіння та позакореневого підживлення рослин, т/га

Варіанти удобрення	Урожайність зерна за вологості 14 %, т/га			Середнє за 3 роки
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	
Без добрив	2,32	1,53	1,86	1,90
N ₂₀ P ₆₀ K ₈₂	2,51	1,79	2,67	2,32
N ₁₀ P ₆₀ K ₈₂	2,42	1,77	2,53	2,24
P ₄₀ K ₄₀	2,37	1,74	2,47	2,19
Ризогумін	2,42	1,76	2,10	2,09
N ₂₀ P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін	2,54	1,98	2,74	2,42
N ₁₀ P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін	2,47	1,86	2,65	2,33
P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін	2,44	1,81	2,62	2,29
Альфа Гроу	2,48	1,79	2,06	2,11
Ризогумін + Альфа Гроу	2,55	1,83	2,19	2,19
N ₂₀ P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін + Альфа Гроу	2,72	2,04	2,79	2,52
N ₁₀ P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін + Альфа Гроу	2,69	1,86	2,75	2,43
P ₆₀ K ₈₂ + Ризогумін + Альфа Гроу	2,63	1,86	2,73	2,41
НІР 0,95, т/га	0,07	0,09	0,06	-

Таким чином, в умовах лівобережного Лісостепу України поєднання внесення мінеральних добрив дозою діючої речовини N₂₀P₆₀K₈₂, інокуляції насіння та позакореневого підживлення рослин дозволяє підвищити урожайність зерна нуту до 2,52 т/га.

Джерела та література

1. *Удобрение нута* [Електронний ресурс] / В. И. Сичкарь, О. В. Бушулян, Н. З. Толкачев. – Режим доступа : [http:// www. agromage.com](http://www.agromage.com). – Загл. с экрана.
2. Нікішенко В. Л. Сучасні та перспективні системи удобрення в умовах зрошення Півдня України / В. Л. Нікішенко, І. Д. Філіп'єв, А. В. Мелашевич // Зрошуване землеробство : зб. наук. пр. – Херсон : Айлант, 2007. – Вип. 48. – С. 3–6.
3. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта с основами статистической обработки результатов исследований / Б. А. Доспехов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Колос, 1985. – 416 с.